

«Тасдиқ мекунам»

Ректори МДТ «Донишгоҳи давлатии омӯзгории
Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни»,

доктори илмҳои таърих, профессор
Ибодуллоев Ахлиддин Ибодулло

01.10.2026 сол

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба кори диссертатсионии Усмонӣ Акмалҷон Акбарҷонзода дар мавзӯи «Методикаи такмили тайёрии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) дар асоси методҳо ва воситаҳои интерактивии таълим», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.11 – Назария ва технологияи таълими меҳнат ва дизайн) пешниҳод шудааст.

Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.11 – Назария ва технологияи таълими меҳнат ва дизайн) мувофиқат карда, қонуниятҳои омодаسازی касбӣ ва бозомӯзии мутахассисонро мавриди омӯзиш қарор дода, ҳамзамон, бо таърифи ба ин асоснокуниҳои назариявӣ, методҳо ва технологияҳои таълими касбиро таҳия менамояд.

Саҳми шахсии довталаб дар ҳалли масъала ва коркарди мавзӯи илмӣ дар иштироки бевоситаи ӯ дар тамоми марҳалаҳои таҳқиқот зоҳир карда мешавад, аз ҷумла ҳангоми банақшагирӣ, интихоб ва асоснок намудани мавзӯ, таҳияи сохтори диссертатсия, муайян кардани ҳадаф, вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот, ҷустуҷӯӣ ва дарёфти адабиёти зарурӣ оид ба мавзӯи таҳқиқот, таҳлили ҳамаҷониба ва мунтазами методикаи такмили тайёрии муаллимони ояндаи фанни технология (таълими меҳнат) дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, коркарди воситаҳои амсиласозӣ ва таълимӣ, ҳамчун таъминоти таълимӣ-методӣ, ки имконияти самаранок намудани тайёрии муаллимони оянда дар омӯзиши фанни технология тавассути маводҳои интерактивии чандрасонаӣ (мултемедӣ), таҳлили натиҷаҳои коркарди маълумоти озмоишӣ, омода ва нашр кардани мақолаҳои илмӣ, иштирок дар чорабиниҳои илмӣ, ҷамъбасти натиҷаҳои ҳосилшуда ва таълифи диссертатсия инъикос ёфтааст.

Маводҳои диссертатсияи мазкур дар раванди таълими фанҳои техникӣ, хусусан, амалия дар устохона, масолиҳшиносӣ ва методикаи

таълими технология дар донишгоҳҳои омӯзгорӣ, курсҳои тақмили иқтисос ва бозомӯзии муаллимони фанни технология (таълими меҳнат), ҳамчунин, дар тақмили барномаҳои таълимӣ ва китобҳои дарсии соҳавӣ истифода мешаванд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки аз тарафи рисоланавис дастури таълимӣ - методӣ ҷиҳати омӯзиши кор бо тахтаи интерактивӣ, дастурҳои чандрасонаӣ (мултимедӣ) ва рӯнамои электронӣ барои фанҳои тахассусии методикаи таълими технология ва амалия дар устохона таҳия карда шуд, ки барои боз ҳам тақмили босамари тайёрии касбии донишҷӯён-муаллимони ояндаи фанни технология (таълими меҳнат) мусоидат мекунад.

Қайд кардан бамаврид аст, ки маводҳои дар рафти тадқиқот ҷамъоваригардида барои баланд бардоштани донишҳои назариявӣ ва малакаҳои амалии донишҷӯёни донишгоҳҳои омӯзгорӣ ёрӣ медиҳад.

Мавзӯи таҳқиқотие, ки аз ҷониби диссертант Усмонӣ А.А. мавриди баррасӣ қарор дода шудааст, барои соҳаи педагогика басо муҳиму мубрам арзёбӣ карда мешавад, зеро дар низоми ҷаҳонии маориф ба васеъ намудани донишҳои муосири технологияи муаллимон тавассути васеъ ҷорӣ намудани воситаҳои муосири дидактикии таълим диққати махсус дода мешавад. Дар Аврупо ва дигар давлатҳои мутараққӣ дар раванди таълим шаклҳои моделсозии виртуалӣ (Simulations), таълими фосилавӣ (Moodle, Ilias, Dokeos ва ғайра) васеъ истифода мешаванд. Пайвастагӣ ва самти амалии таҳсилоти касбӣ дар шароити муҳити иттилоотӣ-таълимӣ (e-learning), тақмили механизмҳои истифодаи воситаҳои муосири барномарезии таълимӣ дар рушди қобилиятҳои касбии муаллимони оянда, ташаккули низоми салоҳиятҳои касбӣ аҳамияти бузургро касб мекунад.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар робита ба ин тавре иброз медоранд «Дар ҷаҳони муосир бе дастрасӣ ба илму инноватсияи муосир, техникаву технологияҳои пешрафта ва ташаккули ҷаҳонбинии илмиву техникӣ таъмин кардани пешрафти кишвар умуман имкон надорад. Бо эълон намудани саноатикунони босуръати кишвар ҳамчун ҳадафи ҷоруми стратегии мамлакат мо мақсад дорем, ки истифодаи технологияҳои муосирро дар тамоми соҳаҳои иқтисоди миллӣ густариш дода, тафаккури техникий аҳоли ва дар навбати аввал, ҷавонону наврасонро тавсеа бахшем, барои пешрафти илмҳои бунёдӣ, риёзиву табиӣ ва техникиву технологӣ фазои мусонд фароҳам оварем. Ба ҳамин хотир мо солҳои 2020 – 2040-ро бистсолаи омӯзиш ва рушди

фанҳои табиӣ, дақиқ ва риёзӣ эълон кардем ва бовар дорем, ки ин иқдом ба рушди тафаккури техникӣ ва ҷаҳонбинии илмӣ ҷомеа такони ҷиддӣ мебахшад».

Таҳлилҳое, ки аз тарафи унвонҷӯ Усмонӣ А.А. ба роҳ монда шудааст, нишон медиҳанд, ки ҳарчанд оид ба масъалаи омода намудан ва тақмили раванди тайёр кардани кадрҳо дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ корҳои зиёди илмӣ ва тадқиқотӣ анҷом дода шуда бошанд ҳам, масъалаҳои васеъ намудани имкониятҳои педагогӣ-психологӣ ва дидактикии ташаккули салоҳиятҳои касбии муаллимони ояндаи фанни технология (таълими меҳнат) дар асоси истифода намудани воситаҳои интерактиви таълим махсус омӯхта нашудаанд, ки зарурат ва аҳамияти хоси мавзӯи тадқиқотии методикаи тақмили тайёрии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) дар асоси методҳо ва воситаҳои интерактиви таълимро муайян менамояд.

Диссертатсияи таълифнамудаи Усмонӣ А.А. аз мундариҷа, муқаддима, тавсифи умумии кор, се боб, хулоса бо зерқисмҳои натиҷаҳои асосии илмӣ диссертатсия ва тавсияҳо оид ба татбиқи амалии натиҷаҳо, инчунин, номгӯи адабиёт, бо зерқисмҳои феҳристи сарчашмаҳои истифодашуда ва феҳристи интишороти илмӣ довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ, дар ҳаҷми 214 саҳифа баён шуда, аз 12 расму 5 ҷадвал иборат аст.

Муқаддимаи автореферат, ки аз тарафи рисоланавис Усмонӣ А.А. ба дараҷаи зарурӣ инъикос гардидааст, аз ҷумла дар муайянкунии дараҷаи таҳқиқ, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо (лоиҳаҳо) ва ё мавзӯҳои илмӣ, мақсад, вазифа, объект, мавзӯ (предмет), фарзия, асосҳои назариявӣ, методҳо, асосҳои методологӣ, сарчашмаи таҳқиқот, заминаҳои эмпирикӣ, пойгоҳ, наwgонии илмӣ, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ, дараҷаи эътимоднокии натиҷаи таҳқиқот, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии довталаб, тавсиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия, интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия, сохтор ва ҳаҷми он баррасӣ карда шудааст.

Боби якуми диссертатсия, ки «Омилҳои назариявӣ-методологияи методикӣ тақмили тайёрии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) дар асоси методҳо ва воситаҳои интерактиви таълим» унвон дорад, аз ду зербоб иборат аст. Дар он масъалаҳои муаммои тайёрии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) дар ҷаҳонишавии таҳсилоти муосир ва методҳои интерактиви таълим ҳамчун механизми

фаъолияти касбии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) баррасӣ шудаанд.

Боби якуми рисола “Омилҳои назариявӣ-методологияи методикаи таълими тайёрии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) дар асоси методҳо ва воситаҳои интерактивии таълим”

Дар зербоби аввали боби якуми диссертатсия маълумот оид ба Муаммони тайёрии касбии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) дар педагогикаи муосир

Дар зербоби дуюми боби якуми диссертатсия маълумот оид ба Методҳои интерактивии таълим ҳамчун механизми таълими тайёрии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат)

Боби дуюми рисола “Методикаи ташаккули сифатҳои касбии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат)”

Дар зербоби аввали боби дуюми диссертатсия маълумот оид ба Робитаи мутақобил ва таносуби тайёрии муаллимони ояндаи фанни технология (таълими меҳнат)

Дар зербоби дуюми боби дуюми диссертатсия маълумот оид ба Методикаи истифодаи тахтаи интерактивӣ ва принсипҳои он дар таълими фанни технология (таълими меҳнат)

Боби сеюми рисола “Методикаи коркарду татбиқи метод ва воситаҳои интерактивии таълим дар раванди машғулиятҳои фанни технология (таълими меҳнат)”

Дар зербоби аввали боби сеюми диссертатсия маълумот оид ба Амсилаи ташаккули тайёрии касбии муаллимони ояндаи фанни технология (таълими меҳнат) дар истифодаи воситаҳои технологияҳои иттилоотӣ

Дар зербоби дуюми боби сеюми диссертатсия маълумот оид ба Ташкили корҳои таҷрибавӣ-озмоиши донишҷӯён-муаллимони оянда оид ба методикаи истифодаи воситаҳои технологияҳои иттилоотӣ

Навгони илмӣ дар таҳқиқоти Усмонӣ А.А. дар он зоҳир шудааст, ки дар заминаи воситаҳои таълимии барномавӣ, бастаҳои дидактикӣ таҳия шуда, методҳо ва воситаҳои интерактивӣ (намоишӣ, басарӣ, амалӣ) таҳия шудаанд, методикаи тайёрии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) ба фаъолияти касбӣ, ташаккули малакаҳои умумии техникӣ мувофиқи таҳассус тақмил дода шуда, методикаи омӯзиши илмҳои умумии касбӣ ва махсус тавассути таҳияи методикаи интерактивии тадқиқот, аз қабилӣ «занҷири мантиқи печида» ва «миқёси ғоявӣ-эвристикӣ» дар асоси ғояҳо дар бораи воқеияти виртуалӣ тақмил

дода шуда, имкониятҳои платформаи таълимии чандрасонаӣ (мултимедӣ) таъминоти электронии таълимӣ-методи тайёрии касбии муаллимони ояндаи фанни технология (таълими меҳнат) васеъ гардонида шуда, таҳияи воситаҳои электронии таълимӣ-методӣ дар заминаи бастаҳои нармафзори MsPower Point такмил дода шудаанд.

Асосҳои методологии таҳқиқот, ки аз тарафи диссертант Усмонӣ А.А. асоснок шудааст, самаранокии методҳои интерактивӣ дар таълими муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) ташкил медиҳад. Муаммоҳои тайёрии касбии муаллимон ва таъсири методҳои интерактивӣ бар онҳо таҳлил мешаванд, ки ин дар дарки равандҳои педагогикӣ муосир кумак мекунад. Методикаи коркарду татбиқи воситаҳои интерактивӣ дар раванди таълимро баррасӣ мекунад, ки ин барои беҳтар намудани сифати таълим ва тайёрии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) муҳим аст. Усулҳои тадқиқотӣ, аз ҷумла таҳлил, таҷриба ва амсиласозӣ, барои ҷамъовари маълумот ва арзёбии натиҷаҳо истифода мешаванд. Ин тадқиқот на танҳо назарияи педагогикаро, балки амалияи онро низ дар бар мегирад, ки барои тақмили сифати таълим дар соҳаи технология (таълими меҳнат) аҳамияти калон дорад.

Ҳамин тариқ, таҳқиқоти гузаронидашуда дорои арзиши назариявӣ ва ҳам самаранокии амалиро соҳиб буда, методикаи тақмили тайёрии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) дар асоси методҳо ва воситаҳои интерактивии таълимро муайян намудааст.

Интишорот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия. Мухтавои асосӣ ва натиҷаҳои кори диссертатсионӣ дар мақолаю фишурдаҳои муаллиф ва дастурҳои таълимӣ, аз ҷумла, дар маҷаллаҳои аз ҷониби ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таъйидшуда ҷоп гардида, инчунин, як қатор маърузаҳо дар конференсияҳои байналмиллалӣ ва ҷумҳуриявӣ баён ёфтаанд.

Аз ҳамин лиҳоз, асосҳои методологӣ ва назариявии мавзӯи таҳқиқотии Усмонӣ Акмалҷон аз ҷумлаи бозътимод ва боварибахш буда, аз гузоришоти диссертант маълум аст, ки соҳиби дониши хуби назариявӣ буда, дорои қобилияти таҳлил намудани натиҷаи таҳқиқоти гузаронидашуда мебошад.

Автореферати диссертатсияи Усмонӣ Акмалҷон ба дараҷаи зарурӣ мутобиқ ба талабот омода карда шуда, мувофиқ ба мазмуни диссертатсия буда, оид ба моҳият ва натиҷаи таҳқиқоти бароҳмонда тасаввуроти амиқ дошта, ҳамаи мақолаҳои илмие, ки аз ҷониби диссертант ба нашр расонида шудааст, мухтавои асосии мавзӯи

таҳқиқнамударо инъикос менамояд.

Эродҳо ба кори диссертатсионӣ. Ҳангоми баррасии диссертатсия дар баробари муваффақиятҳои назаррас баъзе аз нуктаҳои баҳсталаб назаррасанд, ки таъкид ва ислоҳи он боис ба баланд шудани сатҳ ва дараҷаи таҳқиқоти оянда мегардад:

1. Дар ҳолати равшантар инъикос намудани мушкилот ва маҳдудиятҳои истифодаи методҳо ва воситаҳои интерактивии таълим дар фаъолияти таълимии омӯзгорони ояндаи технология (таълими меҳнат), имконият фароҳам меомад, ки ҷанбаҳои интиқодӣ ва амалии таҳқиқот боз ҳам тақвият ёбад.

2. Дар таҳқиқот зиёдтар ба истифодаи тахтаи интерактивӣ тамаркуз карда шудааст. Хуб мешуд, ки имкониятҳои зехни сунъӣ (AI) – ро дар раванди таълими интерактивӣ ба доираи таҳқиқоти худ ворид мекард.

3. Дар матни диссертатсия ва автореферат баъзе ғалатҳои имлоӣ ва услубӣ ба назар мерасанд, ки дар нашрҳои минбаъдаи дастурҳои методӣ бояд ислоҳ карда шаванд.

Он эродҳое, ки оварда шудаанд, ҷузъӣ буда, ба арзиши диссертатсия таъсире надорад.

ХУЛОСА

Мувофиқи натиҷаҳои баррасигардидаи диссертатсияи Усмонӣ Акмалҷон Акбарҷонзода таҳти унвони «Методикаи тақмили тайёрии муаллимони ояндаи технология (таълими меҳнат) дар асоси методҳо ва воситаҳои интерактивии таълим», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.11 – Назария ва технологияи таълими меҳнат ва дизайн) пешниҳод шудааст, кори баохиррасидаи илмӣ ба ҳисоб рафта, диссертатсия, автореферат ва интишороти банашррасида ба қоида, меъёр ва талаботи «Дастурамал дар бораи тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо ва авторефератҳо», Низомнома оид ба Шурои диссертатсионӣ ва «Тартиб додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26-уми июни соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он Усмонӣ Акмалҷон Акбарҷонзода сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.11 – Назария ва технологияи таълими меҳнат ва дизайн) мебошад.

Муҳокима ва баррасии диссертатсия аз тарафи муассисаи тақриздиҳанда бо иштирок ва баромади Усмонӣ Акмалҷон Акбарҷонзода дар ҷаласаи назди кафедраи методикаи таълими

технология ва соҳибкорӣ санаи 30.06.2026 гузаронида шуда, тақризи муассисаи тақриздиҳанда дар ҷаласаи мазкур баррасӣ гардида, тасдиқ карда шудааст.

Дар ҷаласа 10 нафар устодони кафедра ва донишгоҳ иштирок намуданд. Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор- 10 нафар, муқобил – нафар, батарф - (Қарори ҷаласаи кафедра таҳти №10^Б аз 30.06. 2026 сол)

Раиси ҷаласа:

Доктори фалсафа PhD, мудири кафедраи
методикаи таълими технология ва соҳибкорӣ

Давлатов Р. Ҷ.

Эксперт, н.и.п дотсент

Сангов Н.Н.

Котиби ҷаласа

Султонова М.

Маълумот барои тамос: 734003,
Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Душанбе,
хиёбони Рӯдакӣ 121. Тел: +992 938559999.

“Имзои шахсҳои зеринро тасдиқ мекунам”:
Сардори РК ва КМ-и МДТ “ДДОТ
ба номи С.Айнӣ”

Қодирзода С.М.